

INSTITUT RENESANCE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ
ŘKF U KOSTELA SV. VÍTA V TUCHOMĚŘICÍCH

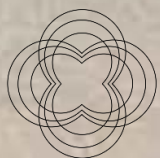
VÁS ZVOU NA KONCERT DUCHOVNÍ HUDBY

14
ROZJÍMÁNÍ

TENEBRÆ

PRO
SVATÝ
TÝDEN

NEBOLI

TEMNÉ HODINKY

SOBOTA
5. 4. 2025
OD 18³⁰

KOSTEL SV. VÍTA
TUCHOMĚŘICE

PROGRAM KONCERTU

François Couperin (1668–1733)

♪ Leçons de ténèbres

Felix Kadlinský (1613–1675)

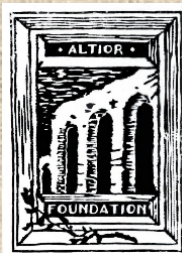
♪ Zdoroslaviček

Heinrich Ignaz Franz Biber (1644–1704)

♪ Růžencové sonáty

Václav Karel Holan Rovenský (1644–1718)

♪ Capella regia musicalis

SOUBOR VIA MELODICA

Beata Altior

soprán | barokní housle | harfa

Tadeáš Průša

tenor

Lucie Nováková

cembalo | varhany

Markéta Pecnová

viola da gamba

TUŠENÍ

① ÚVOD

Johann Sebastian Bach (1685–1750): Fantasie in C pro varhany

»*Hospodine, ve své spravedlnosti mě ved' navzdory těm, kdo proti mně sočí, svou cestu přede mnou učiň přímou.*«

Žalm 5,4

② O CRUX AVE SPES UNICA Alberic Mazák (1609–1661): Cultus harmonicus I

»*Ó Kříži, buď pozdraven, jediná spáso, slávo vykoupených! Rozhojni spravedlnost zbožných a viníkům dej milost.*«

③ PLÁČ JEREMIÁŠŮV François Couperin (1668–1733): Leçons de ténèbres

»*Počátek Pláče proroka Jeremiáše.*«

Alef. ✘ »*Jak samotno sedí město, které mělo tolik lidu! Je jako vdova, paní národů. Byla kněžnou mezi krajinami, nyní je podrobena a musí platit daň.*«

Pláč Jeremiášův 1, 1

④ PLÁČ JEREMIÁŠŮV François Couperin (1668–1733): Leçons de ténèbres

Heth. 𐤇 »*Těžce zhřešila jeruzalémská dcera, proto se stala nepevnou. Všichni, kdo ji oslavovali, nyní jí pohrdají, neboť vidí její hanbu. A ona vzdychá a odvrací se.*«

Pláč Jeremiášův 1, 8

⑤ PLÁČ JEREMIÁŠŮV François Couperin (1668–1733): Leçons de ténèbres

Teth. 𐤇 »*Má na lemu roucha nečistotu, nepamatovala na svůj konec. Předivně sešla a není nikdo, kdo by ji potěšil. „Pohleď, Hospodine, na mé ponížení, jak se nepřítel vypíná.“*«

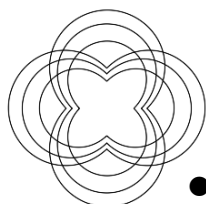
Pláč Jeremiášův 1, 9

⑥ JERUSALEM, CONVERTERE AD DOMINUM DEUM TUUM

François Couperin (1668–1733): Leçons de ténèbres

»*Jeruzaléme, obrať se k Hospodinu, svému Bohu!*«

➔ Soubor **Via Melodica** je zastřešen **Institutem Renesance Kulturního Dědictví**. ●
● Tento dokument zpracovala **Asociace Aplikované Kreativity & Aplikované Metafyziky**. ➔

7 GETSEMANSKÁ ZAHRADA

Heinrich Ignaz Franz Biber (1644–1704): Růžencové sonáty – č. 6

»Potom se Ježíš jako obvykle odebral na Olivovou horu; učedníci ho následovali. Když došel na místo, řekl jim: „**Modlete se, abyste neupadli do pokušení.**“ Pak se od nich vzdálil, co by kamenem dohodil, klekl a modlil se: „**Otče, chceš-li, odejmi ode mě tento kalich, ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň.**“ Tu se mu zjevil anděl z nebe a dodával mu síly. Ježíš v úzkostech zápasil a modlil se ještě usilovněji; jeho pot kanul na zem jako krůpěje krve.«

Lukáš 22, 39–44

8 TRISTIS EST ANIMA MEA

Marc Antoine Charpentier (1643–1704): Tristis est

»**Smutná je duše má až k smrti. Zůstaňte zde a bděte se mnou.**«

Matouš 26, 38

9 ÚTOK

Jean-Battiste Cappus (1689–1751): Rondo

»**Jako na lupiče jste vyšli s meči a holemi, abyste mě zatkli.**«

Matouš 26, 55

10 EXAUDI DOMINE ORATIONEM MEAM

Giovanni Paolo Cima (c. 1570–1630): Exaudi Domine

»**Vyslyš Pane můj hlas, neboť k tobě jsem volal, můj ochránče. Neopouštěj mě, nepřehlížej mě, Bože mé spásy.**«

11 PIETA

Matěj Václav Šteyer (1630–1692): Kancionál český

»**„Když Ježíše nevinného již usmrceného dolu s kříže složili, a jej na klín Matky milé, pod křížem truchlivé, s žalostí položili; vidouc rány jeho zplakala, s bolestí srdce svého tak vzdychala.“ O můj Synu! Můj Ježíši! Poklade ctných duší, ach! Což sou Tě spravili! Ach! Jak hrozně nevinného Spasitele svého, Tebe jsou usmrtili! Nelzeť vysloviti ukrutnost, kterous ráčil trpěti pro lidskou zlost.**«

1 2 STREPITUS (velký hluk)

Johann Pachelbel (1653–1706): Fuga na Magnificat II/5 a 10

»**A** hle, chrámová opona se roztrhla vpůli odshora až dolů, země se zatřásla, skály pukaly.«

Matouš 28, 51

1 3 OPLAKÁVÁNÍ

Felix Kadlinský (1613–1675): Zdoroslavíček

Václav Karel Holan Rovenský (1644–1718): Capella regia musicalis

»**O** kdo mi dá vod dosti, ať plynou z očí ven. **Ať** mohu do sytosti kvíliti dnešní den. **A** v slzy obrátiti mořské hlubokosti, je zase naplniti svým pláčem s lítostí.«

1 4 NADĚJE Václav Karel Holan Rovenský (1644–1718): Capella regia musicalis

»**Lásko, láska má jediná, můj Kriste Ježíši, k tobě já přicházím, tys ženich mé duše. Opouštím tento svět i jeho marnosti. Na tobě má láska chci jenom mít dosti.**«

Temné hodinky (tenebrae, leçons de ténèbres) jsou, nebo spíše byly, součástí modlitby hodinek (breviáře), tak jak je praktikuje západní křesťanství. Modlitba hodinek je spojena především s životním rytmem mnichů v kláštorech a duchovních osob. V menší míře je praktikována i laiky. * Tradice temných hodinek sahá do 9. stol. Tenebrae se pojí s posledními třemi dny pašijového týdne: Zeleným čtvrtkem, Velkým pátkem a Bílou sobotou. V těchto – pro křesťanství významných dnech – se modlitby hodinek rozšířily o další části. To se týkalo především ranních hodinek zvaných matutina (první modlitba dne byla ještě za tmy) a laudy (při svítání). Avšak pro jejich časovou náročnost došlo na konci středověku k přesunutí na předvečer uvedených dní. * Díky přesunutí temných hodinek na večer se tato pobožnost rozšířila i do laického prostředí a jednotlivé části (zvl. Lamentace a Responsoria) byly pro tuto příležitost zhudebňovány významnými skladateli (J. D. Zelenka, F. Couperin, M. A. Charpentier a mnozí další). Charakteristickým prvkem lamentací při hudebním zpracování je nářek. Každý verš Jeremiášova Pláče se uvozuje příslušným hebrejským písmenem (alef, bet, gimel atd.), přičemž ve zpěvu je každé písmeno podloženo zvukomalebným melismatem představujícím nářek. * Výjimečný charakter tohoto obřadu umocňovalo až divadelní ztvárnění některých symbolů. Součástí byl trojúhelníkový svícen (zpravidla s 15 svícemi). Po skončení každé části se vždy jedna svíce zhasila. Při závěrečném kantiku se zhasly i všechny svíce na oltáři a v kostele. Poslední patnáctá hořící svíce se odnesla za oltář, čímž se kostel ocitl v naprosté tmě a nastal čas pro „strepitus“, tj. velký hluk, symbolizující zemětřesení při Kristově smrti. Mohl být vyjádřený hlasitým zavřením knihy, nebo jejím boucháním o lavici či hosením na zem, případně klapáčkami a řehtačkami. Pak se hořící svíce donesla zpět před oltář a zhasila. Celý obřad končil v naprostém tichu a tmě. * V roce 1911 došlo ke zkrácení textů a reformou obřadů svatého týdne v r. 1955 se matutina i laudy vrátily na své původní místo brzy ráno. Přestaly tak být součástí běžné laické liturgie a pozbyly svého výjimečného charakteru. Tím vymizel i důvod skládat a praktikovat obsáhlejší hudbu a temné hodinky v původním konceptu v současnosti již nepraktikují. *

Beata Altior